

שנים אוחזין פרק ראשון בבא מציעא

י

עין משפט
נר מצוה

(א) [כה"ג צ"ל: לטו:]
 (ב) תמונת פד: גיטין
 (ג) [ולקמן יב: ק"ח:]
 (ד) ז"ק קטן: לקמן ע"ג
 (ה) [ז"ק קטן: קדושין
 כב:] (ו) לעיל ת"ו (ז) כ"ח
 כהנא, (ח) ר"ל ט' (ט) פ"ה
 פ"ד מ"ג, (י) כ"ח בעומר
 השמחה, דק"ט, (יא) ודף
 פד: ט' ס"א

תורה אור השלם
 1 בי לי בני ישראל
 עבדים עבדי הם אשר
 הרציתי אותם מארץ
 מצרים אני ה' אלהיכם:
 וקרא בה נה

הגהות הב"ח

(א) תנ" ס"א גלגלי
 ארישא: (ב) שם ללא
 ליהי לאנשי:

גליון הש"ס

גמ' ביון דגלגל גל
 דעתיה: עין נדרים ל"ד
 ע"ב ברי' ד"ה אמר רבא:

הגהות הגר"א

[א] תוס' ד"ה כי גיל ס"ב
 ג"צ והגמ"ר אומר צומח
 משלש ועמ"ל רבנו שמואל
 ס"י שלי"ג ס"ק י"ב:
 [ב] שם ד"ה מעבירין
 אפי' כו', ג"צ מע"ל
 נקדושין (י"ט א') חולק:

רבינו חננאל

מתני' דקמ"ג זכא בה
 לעצמו המגביה רבנן
 הוא דאמר לא קנה מי
 שליטתה לו אלא יתנה
 לעני המצא דאשון מע"ל
 אי אמרת מחלוקת מעשיר
 לעני אבל עני לעני דבני
 הכל הוה בה מי שנתלקטה
 הוה מתני' מני לא רבנן
 ולא ר' אליעזר. ופריך
 דאמר תחילה פ"י קודם
 שיבנהה אמר לעצמי אני
 מגביהה כדי שאזכה בה
 אני. ודייקין מדקמ"ג ס"א
 אם משנתנו לו אמר אני
 זכיתי בה תחילה לא אמר
 כלום. פ"י רישא וס"א
 דאמר תחילה מהו רישא
 פירש מקודם שיבנהה
 אמר כי לעצמי אני
 מגביהה כדי שאזכה בה
 אני. וס"א הגביה סתם
 ותנהו לו וטוען עכשיו כי
 אני אמרתי מתחילה כי
 לעצמי אני מגביהה לא
 אמר כלום. ואידך תנא
 ס"א תחילה לגלויי רישא
 [דלא אמר תחילה] רב
 נחמן ורב חסדא דאמרי
 תרוייהו המגביה מציאה
 לחבירו לא קנה חבירו מאי
 טעמא הוי תופס לבעל
 חוב במקום שחב לאחרים
 דלא קנה. ומותיב רבא
 לרב נחמן מציאה פועל
 לעצמו בדי'א בופן שאמר
 לו נכש עמי היום. אבל
 אמר לו עשה עמי מלאכה
 היום מציאתו לבעל הבית.
 ופריך רב נחמן שאני
 פועל דכל זמן דלא הדר
 ביה כיד בעה"ב דמי. (א)
 והדר ביה רב נחמן דרגסי
 בסוף מס' י"ט איתמר
 מילא מים ונתן לחבירו
 [כ"ו] ר' נחמן [אמר]
 כרגלי מי שנתמלאו לו

מסניטין רבנן היא. ואשמעינן רישא דהיכא דזכי ציה איהו אמרינן
 מנו וסיפא אשמעינן דהיכא דלא זכי ציה איהו מנו דלי צעי זכי
 לא אמרי: **הא.** מתני' דהכא מני: **דאמר סחילה.** האי אני זכיתי
 בה דקאמר תחילה קאמר ליה מתחילה הגבהתיה לגורכי ולא
 לזרכך ולעולם המגביה מציאה
 לחבירו קנה חבירו דומיא דמעני לעני:
הכי נמי מספחנא. דזכיתי תחילה
 משעת הגבהה קאמר מתני': **מדקסני**
סיפא נו'. ואי תחילה דסיפא לאו
 משעת הגבהה קאמר אלא אני זכיתי
 תחילה קודם שנתמיה לך נתכוונתי
 לזכות בה: **למה לו.** למיתנא בה
 תחילה פשיטא דלפי' לא אמר תחילה
 בפירוש מסתמא תחילה קאמר דמי
 מני למימר אני זוכה בה עכשיו והלא
 אינא צידו: **אלא לאו הא קמ"ל.**
דרישא דמתני' דקמ"ג זכא בה דלאמר
 תחילה ואשמעינן סיפא דאם משנתנה
 לו טען לו אותה טענה ואמר אני
 הגבהתיה מתחילה לגורכי לא אמר
 כלום דגלי דעתיה כשנתנה לו
 דלדעתיה דהאי אגבהה: **ואידך.**
 רב נחמן אמר לך דתנא סיפא
 תחילה: **לנוניי רישא.** למימר דוקא
 קמני מדסיפא תחילה קמני ורישא
 לא תנא דוקא הו': **סיפא.** דלא
 אפשר בלא תחילה אמר אני זכיתי
 תחילה קודם שנתמיה לך לא אמר
 כלום דגלי דעתיה כשנתנה לו
 דלדעתיה דהאי אגבהה ורישא דלא
 אמר תחילה ודלפי' זכא בה: **הוי**
תופס לבעל חוב במקום שחב
לאחרים. כדאם הבא מאליו ותופס
 ממונ חבירו צבייל חוב שיש לאחר
 עליו וצא לקדם עד שלא יתפסנו
 צבל חוב אחר ונמלא תופס זה חב
 בתפיסתו זאת את הנוסים האחרים:
חב לאחרים. מפסקד את האחרים
 כמו אין חזין לחדס (כמוצות דף ט"א).
לא קנס. כדאמר כמותות^(א) דלאו כל
 כמיניה להיות קופץ מאליו וחב לאלו
 מאחר שלא עשאו אותו הנושה שליח
 לתפוס: **נכש עמי היום.** דלא נכשר
 עמו אלא לניכוש ועידור וכשהגביה
 המציאה אין זו ממלאכה צבל הצית
 וקנאה פועל והוא ינכה לו משכרו
 שכן פעולת ניכוש ועידור כל שעת
 הגבהה: **אמר לו עשה עמי מלאכה**
היום. כל מלאכה שהוא עושה מלאכה
 צבל הצית היא וקנה צבל הצית.
 אלמלא המגביה מציאה לחבירו קנה
 חבירו: **כי הדר ציה טעמא אחרינא**
הוא. הא דאמר דכי הדר ציה הרשות
 צבל הצית הוא אלא טעמא אחרינא
 הוא שאינו שלו כעבד שאם צבל לעצמו
 יחזור בו: **ואם סאמר משניטו.** דקמני אני זכיתי ציה זכה בה ומשמע
 לן אני זוכה בה עכשיו זכה בה ואע"פ שהגביה לזרכך חבירו היינו טעמא
 משום דקמני ואמר לחבירו תנה לי ולא אמר זכה אתה לי בהגבהתך
 נמלא שלא עשאו שליח להקנות בהגבהתה עד שעת נתינה והרי
 קודם נתינה הדר בו זה משליחמו: **קונוט לו.** אם יש סביבותיו
 דבר הפקר אין אחר רשאי לתפוסו: **אמר צבי מוטיב ר' חייא.** עלה
 תיובתא ממתני' דמסקת פיה: **ואמר רבא מוטיב ר' יעקב.** עלה
 ממתני' דסדר נזיקין: **נעל אחד מן העניים: מקלס פיה.** שליטת
 כצר: **וורק (לה) על השאר.** כדי לקנות: **ליקנו ליה.** גבי נפל לו
 עליה ארבע אמות דתקון ליה רבנן: **צנפיה ניהא ליה דנקני.** לא
 נתכוין לקנות צמורת תקנת חכמים כצבור שניפילמו יפה לו:
 ה"ג

רב נחמן ורב חסדא בו'. תימה דצטלה משילין (צ"ל דף לג. ושם:
 ד"ה הכא) אמר מילא מים ונתן לחבירו רב ששת אמר כרגלי
 הממלא ור"ג אמר כרגלי מי שנתמלאו לו ומסיק דצמגביה מציאה
 לחבירו פליגי דמר סבר קנה ומר סבר לא קנה ומשמע דלרב
 נחמן קנה חבירו ולכן הוי כרגלי מי
 שנתמלאו לו ורש"י גרס התם מ"ס
 קני ומר סבר לא קני ול"ג חבירו
 וכולהו סברי דלא קני חבירו אלא
 רב נחמן סבר דמגביה נמי לא קני
 ולכן כשלקח חבירו ממנו קנאו^(א) ונתן
 ההפקר שמתכוין לקנות אצל המגביה
 לא הגביה לקנות ורב ששת סבר
 דקנה הממלא דמיון דלא קנה חבירו
 הוא קנה ולכן הוי כרגלי ור"ת פ"י
 דהתם רב נחמן מודה דקנה חבירו
 דאינו חב לאחרים שש הרבה מים
 צבור ועוד אומר ר"ת דשפיר גרסינן
 חבירו וסבר ר"ג לא קנה חבירו כי
 הכא וגם הממלא לא קנה ולכן
 כשנתנס לו קנאס והוי כרגלי ורב
 ששת סבר קני חבירו מטעם מנו
 דזכי לנפשיה וכיון דלא קנה חבירו
 אלא מטעם דזכי לנפשיה ואי הוה זכי
 לנפשיה הוי כרגלי השמא נמי דזכי
 לחבירה הוי כרגלי ולא עדיף מיניה
 לעיני תחומין והוי כאליו זכי לנפשיה:
תופס לבע"ח במקום שחב
לאחרים א"א קני. מה
 שפרש"י משום דלא עשאו שליח אין
 נראה דצ"ב הכותב (כמוצות דף לג. ושם
 ד"ה את) משמע גבי עובדא דיימר בר
 חש דתופס לבע"ח במקום שחב
 לאחרים לא קני אפילו עשאו שליח:
איתיביה רבא ארב נחמן. אע"ג
 דלעיל (ד' ת"ו). דמי רבא
 דיוקיה דרמי בר חמא משמע דסבר
 לא קנה חבירו שמא קבלה הכא מר"ג:
יבול' לחזור בו אפי' בחצי היום.
 וא"ת ומאי קמ"ל והלא צפרק
 האומנין (לקמן דף ע"ו). לא פליגי רבי
 דוסא ורבנן אלא דר' דוסא סבר דיד
 פועל על התחמוה ורבנן סברי דידו
 על העליונה אצל לכולהו יכול לחזור
 בו ו"ל דקמ"ל דיכול לחזור בו וידו על
 העליונה כרגנן אפילו אם נתיקרו
 פועלים בחצי היום לאחר שחזר בו
 לא יפתחו לו מחצי שכרו ולכן מייתי
 מילתיה דרב דכיון דידו על העליונה
 א"כ אין ידו כיד צבל הצית וכן מוכיח
 צפרק האומנין (שם) דסובר כרבנן
 צשכיר יוס ולא צבלננות:
כי צי בני ישראל עבדיהו. [א] ג"ל
 דמ"מ מותר אדם להשכיר עצמו
 דדוקא עבד עברי שאינו יכול לחזור בו
 ואינו יולא קודם זמנו אלא צשטר

שחור עובר משום עבדי הם: **א"ר** יוחנן המגביה מציאה לחבירו
 קנה חבירו. ואע"ג דאית ליה לרבי יוחנן צפרק הכותב (כמוצות
 דף פד: ושם ד"ה ואמר) וצפ"ק דגיטין (דף י"א: ושם ד"ה המופס) תופס
 לבע"ח לא קני היינו דוקא היכא דלא שייך מגו דזכי לנפשיה דאין
 הלוח חייב כלום לתופס אצל צמציאה דאיכא מגו קנה: **ו"ל** אמר
 זבי צי. וא"ת דצפ"ק דגיטין (שם) קאמר ר' יוחנן כל האומר תנו
 כאומר זכו ו"ל דשאני התם דלעת אחרת תקנה אותו:
ארבע אמות קונוט ד'ו בב"ב מקום. וא"ת צאלו נערוה (כמוצות
 דף ע"א: ושם ד"ה אף) דלומר גבי גוגז כ"ס צצבת היה
 מגרר ויואל פטור דאיסור שבת ואיסור גביה צאין כאלד וקאמר
 אי דאפקיה לרה"ר איסור שבת איכא איסור גביה ליכא ואמאי הא
 ארבע אמות קונוט לו ו"ל דצגביה לא תקינו רבנן דקני אלא
 צמציאה דלא ליטי לאנצויי וצגט משום עיגונא ולרב ששת דאמר צסמוך
 צמציאה דלא ליטי לאנצויי וצגט משום עיגונא ולרב ששת דאמר צסמוך
 דברה"ר לא תקינו רבנן דאמרי איתו הימנה. [ב] אפי' רשע לא מיקרי ואע"ג דעני המהפך צחררה וצא אחר
 ונטלו נקרא רשע (קדושין דף נט. ושם ד"ה עני) היינו משום דאפשר ליה למיטרט ולמיצון ארעא אחריתי אצל צמציאה או צהפקר דליכא
 למימר הכי אפילו רשע לא מיקרי [וע"ש מוספות צבא צבא דף כ"א: ד"ה מרחיקין:]

עד א מיי פ"כ מהל'
 מלוה וזה ה"ל צ
 סגמ עשין דר טו"ש"ע ח"מ
 ס"י קה סעיף א:
 עה ב מיי פ"ט מהל'
 שטרות הלכה יא
 ופ"ו מהל' גיולה ואצירה
 ה"ל ג סגמ עשין עד
 טו"ש"ע ח"מ ס"י עד סעיף
 ג ואפי' אמר לו עשה עמי
 מלאכה היום וע"ש:
 עו ג ד מיי פ"ט מהל'
 שטרות ה"ל ד סגמ
 עשין פט טו"ש"ע ח"מ ס"י
 שלג סעיף ג:
 עו ה מיי פ"ו מהלכות
 גיולה ואצירה ה"ל ג
 סגמ עשין עד טו"ש"ע ח"מ
 ס"י רשע סעיף ו:
 עה ו מיי שם הלכה א
 סגמ עשין שש טו"ש"ע שם
 ס"י רשע סעיף א:
 עפ ז מיי שם ה"ל ח
 ופ"ד מהל' זכיה
 ומתנה ה"ל ט סגמ עשין
 עד טו"ש"ע ח"מ ס"י רשע
 סעיף ז ופי' רמג סעיף
 כב:
 ע ח מיי פ"ב מהלכות
 מתנות עניים ה"ח
 סגמ לאין רשד:

מוסף רש"י

והתופס לבעל חוב.
 שליח התופס מוטלנין של
 לוח לצורך צבל חוב,
 במקום שחב לאחרים.
 שמשפד צבלי חובין אחרים
 מתפססמו, לא קנה. ללא
 כל צמזיה לחוב זה כדי
 לקנות את זה (כמוצות דף ט"ז).
 אבל אמר לו עשה עמי
 מלאכה היום. שלא פירש
 לו לאו מלאכה שכוון (קמון
 י"ב). דידו כיד בעל הבית
 הוא. וקנייה צבל הצית
 צהגבהה דפועל (קמון
 י"ח).

רבינו חננאל (המשך)

ופריש בה רב נחמן סבר
 המגביה לחבירו
 קנה חבירו. ורב ששת אמר
 לא קנה חבירו. אמר רב
 חייא בר אבא א"ר יוחנן
 המגביה מציאה לחבירו
 קנה חבירו והוא דאמר
 ליה זכה לי. ואם תאמר
 משנתנו דלא אמר ליה זכה
 לי אלא תנה לי וק"ל כ"י
 יוחנן. ופי' רב פפא בהלכה
 דבתי הא דחגי' פועל
 מציאתו לבעה"ב בששכרו
 ללקט לו מציאות היכי
 דמי דאקפי אגמא בכורו
 וק"ל כוונתיה: מתני' דהא
 את המציאה ונפל עליה
 ובא אחר והחזיק בה זכה
 המחזיק בה. ואוקימנא
 ברה"ר דקא דחקי רביבס לא
 תקינו ליה רבנן דליקטין
 ליה ד' אמות ידיה כי
 תקינו ליה רבנן ד' אמות
 בשדה דעלמא וביסיטא
 ובצירי רה"ר וברומה להן
 דלא ליחו לאינצוי.

(א) דמי רשע ז"ל אלו הובא
 שם צש"מ כאן בשם הרמב"ן
 ז"ל שכתב דרשעו כגז דהדר
 ציה ר"ע ע"ש וע"ש צח"ס כאן
 ד"ה ר"ה

